ABSTRACT

Η γυνή εκ του ανδρός… εν υμίν αυτοίς κρίνατε : κοινωνικός μετασχηματισμός, απομυθοποίηση θηλυκών θεοτήτων ή πασχάλια ανατροπή;

Ευανθία Αδαμτζίλογλου

Η παύλεια πρόταση «γυνή εκ του ανδρός» που αποδίδει τη γιαχβική παράδοση της βιβλικής δημιουργίας των δύο φύλων κατά τους Ο΄ θεωρείται ότι αποτελεί την κατά μέτωπο επίθεση κατά της αλήθειας, όπως λένε, της κυριαρχίας του θηλυκού που δεν τόλμησε να διατυπώσει ούτε αυτός ο Γιαχβιστής.

Αν βέβαια διαμορφώνει κανείς τη συλλογιστική του με βάση δεδομένα που έχουν ως κεντρικό σημείο αναφοράς την αναβίωση της μεγάλης θεάς τότε θα έλθει σε αντιπαράθεση με το συγγραφέα της γιαχβικής διήγησης για τη δημιουργία και την πτώση του ανθρώπου. Θα συμφωνούσε με την πρωτοβουλία της γυναίκας να γευτεί τη γνώση και να τολμήσει την ισοθεΐα με την ανυπακοή της. Τέτοιες θέσεις συναντά κανείς σε ερμηνείες της βιβλικής δημιουργίας από τους γνωστικούς που προβάλλουν τη Σοφία ως το μυθοποιημένο θηλυκό από το οποίο αρχίζει η δημιουργία.

Στη σύγχρονη εποχή αναβιώνουν τέτοιες γνωστικές ερμηνείες όπως πέρασαν μέσα από τον ευρωπαϊκό μεσαίωνα αλλά παράλληλα συνδέονται δεξιοτεχνικά με τα δεδομένα των επιστημών της ψυχολογίας, ανθρωπολογίας, κοινωνιολογίας, ιστορίας και θρησκειολογίας ώστε να περιβάλλονται με ιδιαίτερο επιστημονικό κύρος.

Η συλλογιστική αναβίωσης της μεγάλης Θεάς Μητέρας που συνδέεται άμεσα με τη γυναικεία ιεροσύνη, εμπλουτισμένη επιστημονικά μπαίνει στην αντιπαράθεση της Μητριαρχίας με την Πατριαρχία την οποία εντοπίζει στη βιβλική δημιουργία του Γιαχβιστή όπου επικρατεί η νίκη της Πατριαρχίας. Όταν αυτή η γραμμή σκέψης σε μια ψυχαναλυτική προσέγγιση περιγράφει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Πατριαρχίας και της Μητριαρχίας, προδίδει παράλληλα το υπόβαθρό της που φαίνεται ότι δεν γνωρίζει την αγιοπνευματική ανθρωπολογία της ανατολικής παράδοσης.

Ωστόσο όμως η κριτική του κειμένου της βιβλικής δημιουργίας ανέδειξε τις αλήθειες που περιέχει το κείμενο του Γιαχβιστή. Ο βιβλικός συγγραφέας τοποθετεί τη γυναίκα ως ισότιμο πρόσωπο απέναντι στον άνδρα, χωρίς ούτε να την υποβαθμίζει στην κατάσταση του ζώου ούτε να τη θεοποιεί. Η δημιουργία των δύο φύλων ανήκει στη δημιουργική θέληση και αγάπη του Θεού και δεν εκφράζει την πτώση από το πλήρωμα όπως λένε οι γνωστικοί. Συστηματικά όμως ο Γιαχβιστής απομυθοποιεί τις θηλυκές θεότητες γονιμότητας που θεοποιούν είτε τη γη, είτε τη Σελήνη, ή το φίδι ή το γυναικείο σώμα. Αυτήν την απομυθοποίηση δηλώνει η φράση «γυνή εξ ανδρός».

Ο Γιαχβέ δεν είναι εχθρικός προς τη γυναίκα. Απομυθοποιεί μεν τη θεοποίηση του θηλυκού αλλά βάζει στη θέση του και το θεοποιημένο υπερεγώ του αρσενικού που φαίνεται καθαρά στη θεοποιημένη βασιλική εξουσία του Φαραώ. Όταν δηλώνει την ταυτότητά του ο Γιαχβέ στον Μωυσή τότε του αναθέτει την απελευθέρωση του λαού από τη σκλαβιά των Αιγυπτίων. Η αντιπαράθεση του Γιαχβέ με τη θεοποιημένη εξουσία καταλήγει στο θάνατο όλων των διαδόχων της.

Στη γραμμή της πασχάλιας ανατροπής της θεοποιημένης ανδρικής εξουσίας συντελείται ένας εκδημοκρατισμός της βασιλικής εξουσίας στο λαό του Θεού. Σε αυτή τη γραμμή βρίσκεται και η ανδρική ιεροσύνη στην Παλαιά Διαθήκη που γίνεται με την προσφορά των πρωτότοκων αρσενικών παιδιών στο Θεό την οποία ακολουθεί πιστά και ολοκληρώνει ο Ιησούς Χριστός. Η θέση των δύο φύλων στη λατρεία σημαδεύουν αυτήν την πασχάλια ανατροπή του θεοποιημένου υπερεγώ.